

Između jezika i utopijskog raja *Istovremeno drugi*, kor. i red. Matija Ferlin

Prvo pitanje koje treba postaviti kada pišemo o radu Matije Ferlina u hrvatskom kontekstu je hoće li itko od ljudi iz kulturnih institucija ili onih koji imaju utjecaj na kulturnu politiku sjesti i smisliti način na koji bi mu u Hrvatskoj omogućili poticajne uvjete za rad? Ne zato da se uz njegovo ime mogu prišiti besmisleni *made in croatia* ili *hrvatski art export*, nego zato što umjetnik njegove snage, a koji još uvijek ima (zahvaljujući vjerojatno mladosti) potrebe raditi unutar vlastita konteksta, može presudno na njega utjecati i time ispuniti ono što je u biti *uloga umjetnika u društvu*, a to je kreirati novi kontekst. Puniji, poticajniji, kritičniji, pametniji, plemenitiji. Umjetnost počinje tamo gdje stvarnost završava time što stvara utopiju, a to stvoreno, netvarno, umjetno, ima svoje stvarne posljedice i utječe, možda blijedo i efemerno, ali *utječe* na svakodnevno. Hrvatska zajednica koja se bavi suvremenim plesom s Matijom Ferlinom ima generacijsku šansu za pomak koju bi bilo baš dobro *ne izgubiti*, jer cijelom nizu vrhunskih umjetnika pratimo međunarodne karijere iz naslaga hrvatskih izgubljenih prilika. I to generacijama.

Istovremeno drugi premijerno je izveden u Puli 25. listopada 2012., a potom u Ljubljani gdje je po završetku slovenske platforme Gibanica, Matiji Ferlinu slovensko Društvo za suvremeni ples nagradilo kao najboljeg koreografa. Producent predstave je ljubljanski Emanat. U ovom projektu Ferlin je okupio svoju provjerenu vrhunsku međunarodnu ekipu i napravio izvanserijsku predstavu koja prilično odskaka od hrvatskog konteksta. Predstava sažima istraživanje pokreta započeto u *Nastupu*, teksta u *Samicama*, a djelomično je nadahnutu romanom *Fahrenheit 451* Raya Bradburyja. U *Istovremeno drugi* Ferlin je povezao i zaokružio svoju preokupaciju/temu/opsesiju izgonom iz

jezika, jezika kao mjesta moći, kao imenovanja, kao civilizacije. Ferlinovi *Drugi* ne govore. Nijemi su, rastrgani između jezika kao biti ljudskog ustroja i prirode kao utopijskog raja. Ako je jezik ono što daje moć, ferlinovska *istovremenost drugosti* leži u tome da je taj govor koji omogućuje komunikaciju i identitet istovremeno i poraz, jer nikad do kraja ne može iskomunicirati tjelesnost, iskustvo sebe. Nikada do kraja izići iz tijela, nikada odrješiti osjećaj *drugosti*, odvojenosti, kraha. Jer *Oni*, kao što nikada ne progovore do kraja, nego se na trenutak približe artikulaciji govora mrmljanjem koje priziva molitvu, nikada se i ne dotaknu, nego otvorenih upornih pogleda traže jedno od drugoga razumijevanje, potvrdu, vlastito ime. Pisanje isto tako ostaje na pokušaju, na izvlačenju iz tijela kao dokazu sebe, na unošenju neizrecivog u tekst.

U početku bijaše riječ i s tom riječi u kojoj se prisilno živi i od koje se bježi, koja pali svoje vlastite knjige, koja uništava šumu i proždire svoju djecu, Ferlin u odrezanim hlačama i vunanim čarapama, odbijajući moć patrijarhalne *muškosti*, u pokretu koji nikad nije do kraja definiran, udara o koljenja i uporno se diže.

U pokušaju traganja za rajom koji će ih primiti, *Oni* traže jezik u tijelu, čitaju i uče napamet pet knjiga. I u dotad ustrajnoj nijemosti i neimenovanju, jedino što ima ime, što postoji kao sustav značenja su: *Sto godina samoće*, *Ime ruže*, *Kitchen*, *Franny* i *Zooey*, *Ispovijedi*. Više od toga *Njima* nije potrebno. Knjige su naučene napamet, tekst je ušao u tijelo, a knjige u pepeo. I u trku, u vihoru, kreću dalje prema moru, moru kojeg još nisu iščitali, nisu prepoznali, koje je „drugo nebo, koje je na zemlji, hladno i slano“.

Koreografski, Matija Ferlin uspio je čemu streme mnogi, a to je dobiti koherentnu i prepoznatljivu estetiku koja djeluje kao da potpuno organski izlazi iz svakog pojedinog tijela, a istovremeno je minuciozno precizna u prostoru, ritmu i dinamici. Ništa nije prepušteno slučaju, mada se pokret kovitla prostorom, kao da izvire iz lišća, baš ovdje i sada.

•

Izvođački Ferlin vodi svoju odabranu ekipu finom gradacijom koja kulminira u njegovom silovitom solu u trenutku kada se tekst i pokret maksimalno sljube u ritmu, u obliku, pa čak i u značenju. Uz njega je Roberta Milevoj kao dugogodišnja suradnica koja širi dijapazon izvedbe prema lirskom, mekom, pomaknutom prema snu. Liz Kinoshita azijskom fizionomijom i distancom unosi dodatnu dozu nepoznatog, dok je Claudia Fancello u pokretu i izvedbi najodlučnija, najčitljivija. Tomislav Feller pak, savršeni je Ferlinov interpret, prerano izrastao izgubljen dječak koji na scenu donosi naivnost odmaka kako od teksta tako i pokreta.

Tekst Jasne Žmak, očito stvoren u dubokoj suradnji sa cijelom ekipom unutar procesa, vodi predstavu na više razina – ne samo enigmatičnom i poetičnom pričom o *Njima*, nego i promišljanjem teksta na simboličkoj razini *ljuštenjem* naracije preko dramskog dijaloga koji se sravnjuje na goli tekst čitan repliku po repliku, a potom svođenjem na puki broj stranica, i krajnjim sažimanjem u fizičku izvedbu u najjednostavnije skakanje. Od priče do doslovne, naivne, uzaludne geste.

Scenografija Mauricija Ferlina kao su-stvaratelja ovog svijeta, integralni je dio predstave, baš kao i tekst. Ogromna reprodukcija Rousseauovog *Gladnog lava koji se baca na antilopu* jasan simbolički *interface* iz kojeg izvođači doslovno naviru i u koji nestaju. Slika svojom *primitivnom* brutalnošću prirode djeluje i kao predskazanje, a ono se tijekom predstave i obistinjuje.

Predstava *Istovremeno drugi* uspjela je sakupiti ključna pitanja odnosa civilizacije i čovjeka, i donijeti ih na scenu na moćan, lucidan i do detalja dorađen način. A zagrebačka publika se može nadati da će se dovoljno skoro uspjeti posložiti uvjeti za izvedbu, a možda i pokoju reprizu.

© Iva Nerina Sibila, PLESNA SCENA.hr, 26. veljače 2013.

Istovremeno drugi

koncept, koreografija, kostimi i režija: Matija Ferlin

izvođači: Claudia Fancello, Tomislav Feller, Matija Ferlin, Liz Kinoshita, Roberta Milevoj

tekst govore: Ana Buljan, Marko Cindrić

tekst Jasna Žmak, scenografija Mauricio Ferlin, glazba Colin Stetson (Constellation Records),

savjetnik Goran Ferčec, grafički dizajn Tina Ivezić, ilustracije Juan Echeverri

produkcija Emanat, koprodukcija INK Pula, Cankarjev dom Ljubljana